

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2012

JĘZYK POLSKI

POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania odpowiedzi

CZERWIEC 2012

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu
----------------------	--

Temat: 1. Porównaj sposób ukazania dziecięcych przeżyć i doświadczeń we fragmentach utworów Marcela Prousta *W stronę Swanna* i Jerzego Pilcha *Cud czasu ujemnego*.
Zwróć uwagę na kreacje bohaterów i sytuacje, w których zostali przedstawieni.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU

Za rozwinięcie tematu można uzyskać maksymalnie 26 punktów.

1. Przedstawienie zasady zestawienia tekstów, np.: 3 p.
 - a. inicjacja za pośrednictwem świata iluzji (latarnia magiczna – kino),
 - b. narracja w 1. os. (1. fragment – 1. poj., 2. fragment – 1. mn.),
 - c. subiektywizm, narracja autobiograficzna,
 - d. przywołanie wydarzeń z dzieciństwa, dziecięcy bohater,
2. Przedstawienie kreacji bohaterów, np.: 6 p.

W stronę Swanna (0-3)

 - a. nadwrażliwy chłopiec,
 - b. skłonny do smutku i melancholii,
 - c. skoncentrowany na sobie, samotny,
 - d. bierny, zdystansowany wobec rzeczywistości,
 - e. boi się nocy, boleśnie odczuwa oddzielenie od matki i babki (bezsenność),
 - f. zafascynowany obrazami tworzonymi przez latarnię magiczną,

Cud czasu ujemnego (0-3)

 - g. zwykli chłopcy w szczenięcym wieku,
 - h. przynależą do społeczności protestanckiej,
 - i. żywi, aktywni, ciekawi świata,
 - j. sprytni,
 - k. zafascynowani kinem,
 - l. kusi ich to, co zakazane (filmy dla dorosłych),
 - m. spragnieni przygód i silnych wrażeń.
3. Określenie przedstawionych sytuacji, np.: 6 p.

W stronę Swanna (0-3)

 - a. dokładne określenie miejsca i czasu wydarzeń (Combray, sypialnia, pod wieczór),
 - b. przestrzeń zamknięta,
 - c. ukazanie codziennego zwyczaju – projekcja obrazów (historia Merowingów) połączona z komentarzem czytany przez ciotkę,
 - d. latarnia jako źródło melancholii,
 - e. magiczne działanie latarni – odrealnienie i dematerializacja otoczenia,
 - f. przeciwstawienie świata znanego, oswojonego tajemniczemu i obcemu światu wyczarowanemu przez latarnię,
 - g. odbieranie iluzji jako zagrożenie dla swojego świata,

Cud czasu ujemnego (0-3)

 - h. ukazanie niedzielnego zwyczaju – bieg z Domu Zborowego do kina,
 - i. przenikanie się dwóch sfer – sfery *sacrum* i *profanum*,
 - j. elementy sfery *sacrum* – duchowość, religijne rytuały, Katechetka Marteczka,
 - k. elementy sfery *profanum* – cielesność, filmy dla dorosłych mówiące o zmysłowej miłości, pijany operator,

- l. symboliczne znaczenia biegu do kina (przejście od biblijnej abstrakcji do życiowego konkretności, od Agape do Erosa, doświadczenie cudu),
- m. iluzja jako wolność, wtajemniczenie.

4. Określenie sposobów ukazania dziecięcych przeżyć i doświadczeń, np.: 8 p.
W stronę Swanna (0-4)

- a. psychologizm, wnikliwa analiza stanu uczuć i emocji,
- b. ambiwalencja uczuć (podziw, niepokój i lęk),
- c. nastrój smutku, melancholii,
- d. statyczność obrazu,
- e. szczegółowość opisu (realizm opisu),
- f. obrazowość, plastyczność obrazu – porównania, epitety, synestezja,
- g. bogate, wyszukane słownictwo,
- h. spowolnienie narracji (długie zdania),

Cud czasu ujemnego (0-4)

- i. realizm,
- j. kino jako dopełnienie Biblii (utożsamianie bohaterów filmowych (aktorów) z postaciami biblijnymi, wypełnienie biblijnych opowieści konkretną treścią),
- k. projekcja filmowa uzewnętrznieniem dziecięcych pragnień, nadziei, niepokojów,
- l. dynamizm,
- m. prosty język, słownictwo potoczne,
- n. żywość stylu,
- o. elementy komizmu i ironii.

5. Podsumowanie, np.:

dostrzeżenie podobieństw:

retrospektywny charakter tekstów, spotkanie bohaterów z wywołującym różnorodne uczucia światem iluzji (kino, latarnia magiczna),

dostrzeżenie różnic:

latarnia magiczna jako sposób na uświadomienie sobie przez bohatera swojej samotności i obcości w świecie (Proust); kino jako sposób na wprowadzenie w dorosłość i zdobywanie wiedzy o sobie i świecie (Pilch),

staranność stylu i bogactwo środków wyrazu (Proust); lekkość stylu, dowcip i elementy języka potocznego (Pilch), 3 p.

dostrzeżenie podobieństw i jednej z różnic, 2 p.

dostrzeżenie podobieństwa lub różnicy. 1 p.

Temat 2. Wyjaśnij, w jaki sposób Marcin Świetlicki w wierszu *Ładnienie* kreuje obraz końca świata. W interpretacji wykorzystaj konteksty literackie.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU

Za rozwinięcie tematu można uzyskać maksymalnie 26 punktów.

1. Określenie obrazu końca świata, np.: 9 p.
znaki

- a. stygmaty – ranka na otwartej dłoni,
- b. światło i ciemność – zaćmienie i upadek słońca,
- c. bestie,

czas

- d. teraźniejszość i proroctwo przyszłości,
- e. ma charakter uniwersalny – zdarzenia dzieją się „kiedyś”,
bohaterowie

- f. kobieta i mężczyzna:
 g. świadomi nadchodzącego końca świata,
 h. zwracają się bezpośrednio do Boga,
 i. godzą się z przeznaczeniem,
 j. postrzegają apokalipsę w kategoriach estetycznych (*ładnie tu...*),
przebieg i charakter zdarzeń
 k. apokalipsa ma miejsce w ciągu dnia,
 l. zniszczenie następuje etapami,
 m. świat materialny zastępuje próżnia,
 n. apokalipsa nie jest końcem (*Potem urodzisz słońce*), zapowiada odnowienie świata,
 o. ma wymiar indywidualny (jest nią także śmierć),
 p. cierpienie związane z końcem świata prowadzi do doskonałości (symbolika słońca – odnowienie, zmartwychwstanie; i perły – Nowe Jeruzalem, Królestwo Niebieskie).
2. Określenie sposobu mówienia o apokalipsie, np.: 10 p.
- a. zapis obserwacji,
 b. elementy przypowieści (sytuacja liryczna kreowana „gdzieś” i „kiedyś”),
 c. sytuacja liryczna o dwojakim charakterze – indywidualnym i uniwersalnym,
 d. wypowiedź częściowo wizjonerska – użycie czasu przyszłego,
 e. wartościowanie (*A będzie jeszcze ładniej*),
 f. ironia i dystans obecne w ocenie świata,
 g. antynomie/kontrasty,
 h. rezygnacja z patosu (np. kolokwializmy, zdrobnienia, refren i powtórzenia nadające wypowiedzi charakter piosenki),
 i. brak emocji,
 j. dynamika obrazowania, np. hiperbola,
 k. podkreślenie fazowości zdarzeń, np.: poprzez paralelizmy,
 l. wykorzystanie grzecznościowego zwrotu (*Ładnie tu u Pana*) i nadanie mu metaforycznego wymiaru,
 m. rola anafory - nagromadzenie słów „ładny”, „ładnie – nie”,
 n. znacząca rola tytułu.
3. Zastosowanie kontekstów interpretacyjnych, np.: 4 p.
- a. biblijne (np. odniesienie się do Apokalipsy św. Jana, dostrzeżenie podobieństwa do Adama i Ewy),
 b. literackie (np. teksty J. Kasprowicza, Cz. Miłosza, K. K. Baczyńskiego),
 c. kulturowe (np. filmowe, malarskie),
 d. inne (np. filozoficzne).
4. Podsumowanie, np.:
- paradoksalny obraz apokalipsy – zniszczenie prowadzi do odrodzenia; desakralizacja i reinterpretacja obrazu końca świata; kontrast, dystans i ironia jako podstawowe zabiegi w kreowaniu obrazu apokalipsy; wskazanie różnic *lub* podobieństw w kreacji apokalipsy w odniesieniu do innych tekstów kultury, 3 p.
- paradoksalny obraz apokalipsy – zniszczenie prowadzi do odrodzenia; desakralizacja i reinterpretacja obrazu końca świata; kontrasty jako podstawowe zabiegi w kreowaniu obrazu apokalipsy; wskazanie różnicy *lub* podobieństwa w kreacji apokalipsy w odniesieniu do innych tekstów kultury, 2 p.
- dostrzeżenie elementów desakralizacji w kreowanym obrazie apokalipsy; dostrzeżenie kontrastu jako podstawowego zabiegu w budowaniu obrazu świata *lub* próba wskazania odmienności obrazu apokalipsy od utrwalonego w tradycji. 1 p.

Uwaga: za wieloaspektową interpretację tytułu (np. dostrzeżenie znaczenia antynomii *ładnie-nieładnie*, interpretacja anagramu: *ładnienie* – *nieładnie-nie* w funkcji zaprzeczenia ładu, interpretacja neologizmu: *ładnienie* oddający proces stawania się) przyznajemy punkty za szczególne walory pracy.

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; 2 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka; 2 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, 8 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 6 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, 4 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, 2 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 2 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia), na ogół poprawna interpunkcja. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0–4 p.